

Revolucija na področju ravnanja s plastiko

Tretji mednarodni seminar v okviru Interreg projekta PLASTIX

Fakulteta za varstvo okolja (**FVO**) in Razvojna agencija Savinjsko-šaleške regije (**RA SAŠA**), ki sodelujeta v mednarodnem Interreg Europe projektu **PLASTIX** – **Plastics Revolution for European Regions**, sta 5. in 6. marca 2024 v Velenju organizirali 3. regijski partnerski obisk OSDD Slovenija (**On Site Deep Dive**). Na seminarju so poleg partnerjev, ki prihajajo iz 6 evropskih regij (Katalonija, Frizija, Lombardija, Savinjsko-šaleška regija, Tampere in Värmland) in njihovih gostov sodelovala tudi podjetja, institucije in organizacije, ki delujejo na področju plastične industrije. Predstavili so primere dobrih praks, s katerimi prihajajo naproti bolj zelenemu, podnebno nevtralnemu krožnemu gospodarstvu na področju plastike. Vse evropske regije se soočamo s podobnimi izzivi v zvezi s plastiko, zato so izmenjava dobrih praks in predstavitev inovacij, ter medsebojno mreženje ključni za izboljšavo regionalnih politik, ki lajšajo prehod v z viri gospodarno, zeleno in konkurenčno nizkoogljično gospodarstvo. Raziskovalna ekipa FVO je udeležencem seminarja predstavila lasten prototip za vzorčenje mikroplastike v manjših rekah in rezultate prvega testiranja ter načrt terenske raziskave odpadkov na rečnih brežinah.

Plastika je pomemben material v našem gospodarstvu, plastični izdelki pa nam olajšajo vsakdanje življenje. A večina plastike se še vedno proizvaja iz fosilnih virov, zato se je treba nujno spopasti s težavami, ki jih danes za okolje prinašajo proizvodnja, uporaba in potrošnja plastike. Odločen prehod na uspešnejšo in bolj trajnostno gospodarstvo na področju plastike bi lahko prinesel veliko koristi in zahteva predvsem naložbe v razvoj naprednih tehnologij recikliranja, povečanje ponovne uporabe plastike, uporabo bioloških surovin in raziskovanje alternativnih embalažnih materialov. Ključnega pomena je tudi zmanjševanje plastičnega onesnaževanja v vodnih ekosistemih s poudarkom na mikroplastiki. Milijoni ton plastičnih odpadkov, ki vsako leto končajo v oceanih, so namreč eden najočitnejših in zaskrbljujočih znakov teh težav in povzročajo vse večjo zaskrbljenost javnosti.

Spremljanje mikroplastike v rekah je ključnega pomena za razumevanje ekoloških tveganj in tveganj za zdravje ljudi, povezanih z onesnaževanjem s plastiko. Zavedati se moramo, da 80 % vseh plastičnih odpadkov, ki jih najdemo v oceanih izvira iz aktivnosti na kopnem in pri tem reke predstavljajo enega ključnih transportnih medijev plastičnih delcev. Čeprav imajo velike reke morda večji skupni prispevek k onesnaževanju z mikroplastiko, imajo manjši vodotoki in vodna telesa ključno vlogo pri razumevanju lokalnega onesnaževanja in prepoznavanju virov onesnaževanja.

Na FVO smo ponosni na svoj raziskovalni prispevek v okviru mednarodnega projekta PLASTIX. Po letu dni trdega dela smo uspeli razviti lasten prototip za vzorčenje mikroplastike v manjših rekah. Projektna skupina FVO je s podporo tehničnega znanja Visoke šole za proizvodno inženirstvo (VŠPI) oblikovala in izdelala terenski prototip, ki deluje na osnovi filtracijskega sistema z uporabo prenosne vodne črpalke ter z manjšimi nadgradnjami, ki omogočajo natančno spremljanje fizikalno-kemijskih pogojev vzorčenja. Menimo, da je prednost takega sistema neodvisnost meritev glede na pretok vode in globino vzorčenja, hkrati pa imamo nadzor nad tem, koliko vode filtriramo, zaradi česar so meritve natančnejše in bolj reprezentativne. Sistem je mobilan, enostaven za uporabo in vzdrževanje, je časovno in stroškovno učinkovit ter vsestransko uporaben tudi na drugih vodnih telesih.

*»Zelo sem vesela, da so nas evropske regije prepoznale kot dobrega projektne partnerja in nam dale priložnost prispevati k iskanju okoljskih rešitev na področju plastike oz. mikroplastike v vodah. Menim, da bo spremljanje vsebnosti mikroplastike v dveh glavnih rekah SAŠA regije, Paki in Savinji, pomembno prispevalo k ugotavljanju potencialne onesnaženosti izbranega območja s plastiko in mikroplastiko. Hkrati pa verjamemo, da lahko takšni aplikativni projekti pripomorejo k razvoju standardizirane metodologije vzorčenja mikroplastike, ki zaenkrat na nivoju EU še ni sprejeta,« je povedala **dr. Anja Bubik** iz Fakultete za varstvo okolja in raziskovalka na projektu PLASTIX.*

Na seminarju so s predstavitvami dobrih praks poleg projektne partnerjev in njihovih gostov sodelovali tudi zainteresirani posamezniki iz vrst gospodarstva, različnih interesnih skupin in širše javnosti SAŠA regije kot so Savinjsko-šaleška gospodarska zbornica, Plastika Skaza d.o.o., BSH Hišni aparati d.o.o. Nazarje, Karbon, Čiste tehnologije d.o.o. Velenje, Premogovnik Velenje, d.o.o., Fakulteta za tehnologijo Polimerov, Gorenje gospodinjski aparati, d.o.o., Komunalno podjetje Velenje d.o.o. in Zbornica komunalnega gospodarstva Slovenije. Osredotočeni na izzive projekta, izmenjavo znanja, inovativne pristope spodbujanja trajnostne prakse, razvoj modelov krožnega gospodarstva ter rast za okolje sprejemljivih industrij/tehnologij so udeleženci obiskali podjetji Veplas d.o.o. in Plastika Skaza d.o.o..

Poleg številnih dobrih praks na področju gospodarjenja s plastiko so gostje spoznali tudi delček bogate turistične ponudbe SAŠA regije. Z najstarejšim delujočim dvigalom v Sloveniji so se spustili v podzemni del Muzeja premogovništva Slovenije, kjer so 160 metrov pod površjem v simbiozi surovega industrijskega okolja in gastronomskih užitkov predramili vse čute. Uživali so v neokrnjeni naravi našega najvišjega slapu Rinka, prvega izvira reke Savinje, ki v objemu mogočnih Kamniško-Savinskih Alp navduši v vseh letnih časih.

O projektu PLASTIX:

Projekt PLASTIX naslavlja naraščajočo problematiko plastičnih odpadkov, njihove možnosti recikliranja in zamenljivosti, kot del prehoda v bolj krožno in podnebno nevtralno gospodarstvo. A premik k uspešnejšemu in trajnostnemu gospodarjenju s plastiko zahteva zaveze za ukrepe in aktivacijo v vseh sektorjih in ravneh. Zato želi projekt preko prepoznavanja dobrih praks in novih rešitev z medregionalno izmenjavo in soustvarjanjem pomagati oblikovalcem regionalnih politik izboljšati in ustvariti politične mehanizme, ki olajšajo industrijski prehod v gospodarstvo, gospodarno z viri.